

DNEVNA PRIPTREMA ZA VJERONAUČNI SAT

I. OPĆI PODACI O VJERONAUČNOM SATU

Razred: 5.

Trajanje vjeronaučnog sata: 45 minuta

Vjeroučiteljica: Ljiljana Mandurić

Nastavna cjelina: VII. ŽIVOT PRVIH KRŠĆANA. ULOGA SV. PETRA I SV. PAVLA U ŠIRENJU ISUSOVE PORUKE

Nastavna tema: Apostol Pavao

Nastavna jedinica: Smrt svetoga Pavla

Ključni pojmovi: Neron, pravo rimskoga građanina, rimski mučenici

CILJ: učenici prepoznaju apostola Pavla kao onoga koji je svoj život dao za vjeru

ISHODI UČENJA:

Kognitivni/Obrazovni: učenici opisuju i objašnjavaju okolnosti Pavlove smrti

Afektivni/Odgojni: učenici imenuju progonitelje i mučenike prve Crkve te prepoznaju njihovu žrtvu

Psihomotorički/Funkcionalni : učenici povezuju naučeno sa vlastitim vjerničkim životom

Metodički sustav: kombinirani interpretativno-analitički s ele. mentorskog

Oblici rada: frontalni, individualni, rad u skupini

Nastavne metode: molitva i molitveno izražavanje, vizualne metode-pp prezentacija, kviz znanja na pp, **verbalne metode**-pripovijedanje, opisivanje, usmeno izlaganje, razgovor, čitanje i rad na tekstu

Mediji komuniciranja: tekstualna-udžbenik, radna bilježnica, životopisi mučenika, **audio-vizualna**- pp prezentacija, kviz znanja, **vizualna**-fotografije, **auditivna**-riječ učitelja

Nastavna pomagala: ploča, kreda, računalo, LCD projektor

Plan ploče:

Smrt apostola Pavla

Bio rimski građanin.

Rimski car Neron zapalio Rim okrivivši kršćane.

Tim događajem započinju progone kršćana.

Umro u Rimu oko 64.g za vrijeme cara Nerona, tako da mu je

odrubljena glava.

Na njegovu grobu bazilika sv. Pavla izvan zidina.

Osim sv. Pavla mnogi kršćani podnijeli su mučeničku smrt.

Korelacija: povijest (rimski carevi i vrijeme njihove vladavine), hrvatski jezik (čitanje teksta i kviz znanja), likovna umjetnost (bazilika sv. Pavla izvan zidina i njezina unutrašnjost), informatika (pp prezentacije)

Izvori za pripremanje nastavnika: Nastavni plan i program katoličkog vjeronauka, Udžbenik za peti razred Ja sam Put, radna bilježnica za peti razred Ja sam Put, Internet, „Kako danas moliti“, Jorg Zink,

Izvori za pripremanje učenika: Udžbenik za peti razred Ja sam Put, radna bilježnica za peti razred Ja sam Put

II. GLOBALNA STRUKTURA SATA

Molitva

Motivacija

Najava teme i teksta

Otkrivanje i razumijevanje sadržaja

Rad u skupinama

Analiza-iznošenje rezultata rada

Sinteza

Aktualizacija

Molitva

III. TIJEK SATA

Molitva: Iz „Kako danas moliti“ Jorg Zink str. 6. (u prilogu 1) učenike na stolu čeka molitva ispisana na papir, u različitim pet boja.

Motivacija: učenici rješavaju zadatak 7. a i b, u radnoj bilježnici str 71. Zajednički analiziramo i čitamo rezultate rada.

Najava teme i teksta: već smo dosta naučili o apostolu Pavlu. Danas ćemo vidjeti kako je završio svoj život, o tome piše i naš udžbenik.

Naslov na ploču **Smrt svetoga Pavla**

Otkrivanje i razumijevanje sadržaja- učenici čitaju tekst iz udžbenika str. 101. Pavlova smrt. Učenici zajedno s učiteljem razgovaraju o pročitanoj tekstu, te pp s fotografijama bazilike sv. Pavla izvan zidina –Rim (prilog 4)

Zaključke zapisujemo na ploču, a učenici u svoje bilježnice.

Rad u skupinama: molim učenike da formiraju skupine, prema boji molitve koji imaju na svojim papirima. Svakoj skupini dajem životopis jednoga rimskog mučenika. Učenici imaju za zadatak proučiti životopis svetaca te ga predstaviti pred ostalim učenicima u razredu. (prilog 6)

Analiza-iznošenje rezultata rada: učenici iznose svoje radove pred ostalim učenicima u razredu.

Sinteza: kviz Pavao (prilog 2)

Aktualizacija: Apostol Pavao promijenio je svoju vjeru i život posvetio Kristu i kršćanskoj vjeri. Na koji način svatko od nas može učiniti isto? Na koji način možemo više biti sličniji apostolu Pavlu? Učenici svoje odgovore i razmišljanja zapisuju u svoju bilježnicu te ih neki, nakon pisanja čitaju pred ostalim učenicima u razredu.

Molitva : Slava Ocu.

IV. KRITIČKI OSVRT

V. PRILOZI

- 1.Papirići s molitvom
- 2.Kviz znanja na temu Pavla
- 3.Fotografije bazilike svetoga Pavla izvan zidina (Rim)
- 4.Životopisi rimskih mučenika
- 5.Zadaci za rad u skupini

Prilog 1.

Molitva

Vječni, sveti, tajnoviti Bože. Evo dolazim k tebi. Želio bih te slušati i tebi govoriti. Žalio bih se uzdati u te i tebe ljubiti, tebe i sva stvorenja. U tvoje ruke stavljam svoje brige, sumnje i strah. Ne donosim ti vjere. Nemam mira. Primi me onakva kakva jesam. Budi uza me da bih ja bio

uza te iz dana u dan. Vodi me da nađem tebe, tebe i tvoje milosrđe. Želim tvoj biti, tebi zahvaljivati, tebe slaviti.
Gospodine, Bože moj.

Vječni, sveti, tajnoviti Bože. Evo dolazim k tebi. Želio bih te slušati i tebi govoriti. Žalio bih se uzdati u te i tebe ljubiti, tebe i sva stvorenja.
U tvoje ruke stavljam svoje brige, sumnje i strah. Ne donosim ti vjere.
Nemam mira. Primi me onakva kakva jesam. Budi uza me da bih ja bio uza te iz dana u dan. Vodi me da nađem tebe, tebe i tvoje milosrđe. Želim tvoj biti, tebi zahvaljivati, tebe slaviti.
Gospodine, Bože moj.

Vječni, sveti, tajnoviti Bože. Evo dolazim k tebi. Želio bih te slušati i tebi govoriti. Žalio bih se uzdati u te i tebe ljubiti, tebe i sva stvorenja.
U tvoje ruke stavljam svoje brige, sumnje i strah. Ne donosim ti vjere.
Nemam mira. Primi me onakva kakva jesam. Budi uza me da bih ja bio uza te iz dana u dan. Vodi me da nađem tebe, tebe i tvoje milosrđe. Želim tvoj biti, tebi zahvaljivati, tebe slaviti.
Gospodine, Bože moj.

Vječni, sveti, tajnoviti Bože. Evo dolazim k tebi. Želio bih te slušati i tebi govoriti. Žalio bih se uzdati u te i tebe ljubiti, tebe i sva stvorenja.
U tvoje ruke stavljam svoje brige, sumnje i strah. Ne donosim ti vjere.
Nemam mira. Primi me onakva kakva jesam. Budi uza me da bih ja bio uza te iz dana u dan. Vodi me da nađem tebe, tebe i tvoje milosrđe. Želim tvoj biti, tebi zahvaljivati, tebe slaviti.
Gospodine, Bože moj.

Vječni, sveti, tajnoviti Bože. Evo dolazim k tebi. Želio bih te slušati i tebi govoriti. Žalio bih se uzdati u te i tebe ljubiti, tebe i sva stvorenja.
U tvoje ruke stavljam svoje brige, sumnje i strah. Ne donosim ti vjere.
Nemam mira. Primi me onakva kakva jesam. Budi uza me da bih ja bio uza te iz dana u dan. Vodi me da nađem tebe, tebe i tvoje milosrđe. Želim tvoj biti, tebi zahvaljivati, tebe slaviti.
Gospodine, Bože moj.

Prilog 2

PAVAO KVIZ PITANJA

1. GDJE JE NASTALA PRVA KRŠĆANSKA ZAJEDNICA?
(u Jeruzalemu)
2. KOJI APOSTOL NIKADA NIJE SREO ISUSA?
(Pavao)
3. KAKO SE PAVAO PRIJE ZVAO?
(Savao)
4. IZ KOJEG GRADA JE SVETI PAVAO?
(Tarza)
5. U KOJOJ BIBLIJSKOJ KNJIZI NAJVIŠE PIŠE O PAVLU?
(u Djelima apostolskim)
6. KOJA JE KRATICA KNJIGE U KOJOJ NAJVIŠE PIŠE O SVETOM PAVLU?
(Dj)
7. TKO JE NAPISAO NAJVIŠE POSLANICA?
(sv. Pavao - 14)
8. ŠTO SU POSLANICE?
(pisma koja je sv. Pavao pisao kršćanskim zajednicama)
9. ŠTO SU RADILI ĐAKONI U DOBA PRVE CRKVE?
(pomagali apostolima)
10. TKO JE PRVI KRŠĆANSKI MUČENIK?
(Stjepan)
11. KOLIKO JE BILO ĐAKONA, A KOLIKO APOSTOLA?
(7 đakona i 12 apostola)
12. TKO E UBIO SVETOGA STJEPANA?
(Židovi, a Pavao je kao pravovjerni Židov to odobravao)
13. KAKO JE UBIJEN SVETI STJEPAN?
(kamenovan je)
14. TKO JE UBIO SVETOGA PAVLA?
(Rimljani)
15. KAKO JE UBIJEN SVETI PAVAO?
(odsjekli su mu glavu mačem)
16. ZAŠTO JE UBIJEN SVETI PAVAO?
(bio je kršćanin)
17. GDJE JE UMRO SVETI PAVAO?
(u Rimu)
18. ŠTO SE S PAVLOM DOGODILO PRED DAMASKOM?
(obratio se na kršćanstvo)
19. ŠTO JE ISUS REKAO SAVLU KAD MU SE OBJAVIO PRED DAMASKOM?
(Savle, Savle, zašto me progoniš?)
20. KAKO ĆEMO PREPOZNATI SVETOGA PAVLA NA SLICI ILI KIPU?
(mač i knjiga ili svitak)
21. KAKO JE POBJEGAO PAVAO KAD SU GA ŽIDOVI U DAMASKU HTJELI UHVATITI?
(kršćani su ga u košari spustili preko gradskih zidina)
22. GDJE SU KRŠĆANI PRVI PUT DOBILI IME?
(u Antiohiji Siriskoj)
23. ODAKLE JE PAVAO KRETAO NA PUTOVANJA?
(iz Antiohije)
24. GDJE SE EVANĐELJE POČELO NAVJEŠTATI POGANIMA?
(u Antiohiji)

25. NABROJI TRI PAVLOVE POSLANICE!

(Rimljanima, Kološanima, Korinćanima, Solunjanima, Efežanima...)

26. NABROJI TRI GRADA U KOJIMA JE PAVAO PROPOVIJEDAO?

(Rim, Atena, Antiohija, Efez, Korint, Solun...)

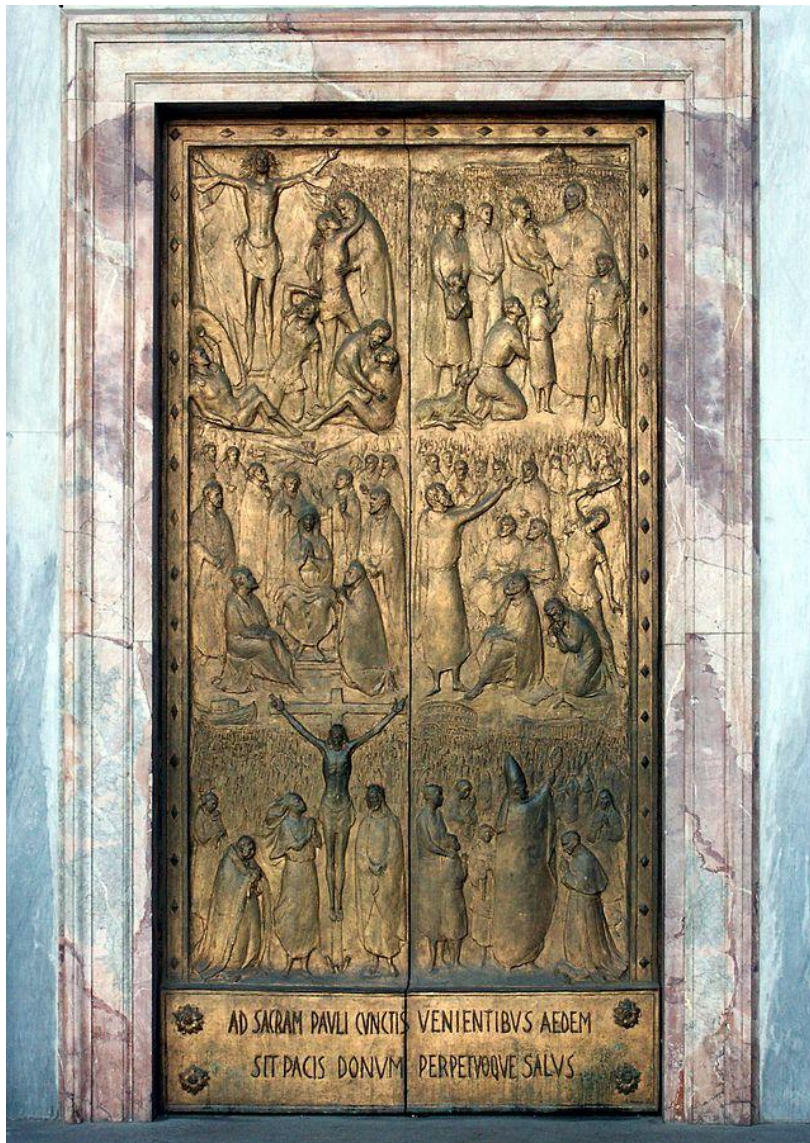
27. ZAŠTO NERON PROGONI KRŠĆANE?

(jer je Neron spalio grad Rim i za to optužio kršćane)

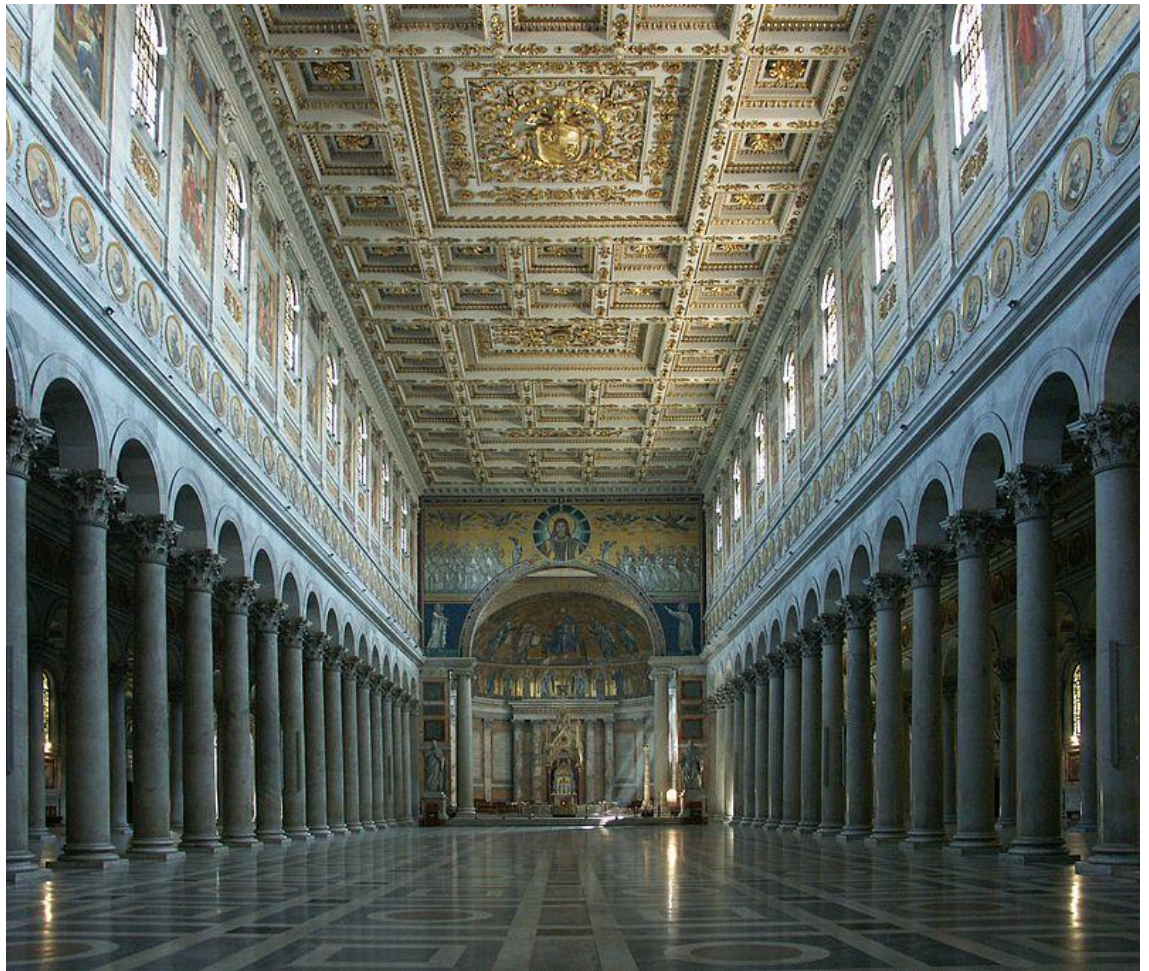
28. ZAŠTO RIMLJANI NE PRIHVAĆAJU KRŠĆANSTVO?

(kršćani ne poštuju rimska božanstva nego vjeruju u Jednoga Boga, ne smatraju cara bogom, ne sudjeluju u gladijatorskim borbama, poštuju i robove i sve ostale ljude, kažu da i neprijatelje treba ljubiti a ne se osvećivati za počinjeno zlo...)

Prilog 3

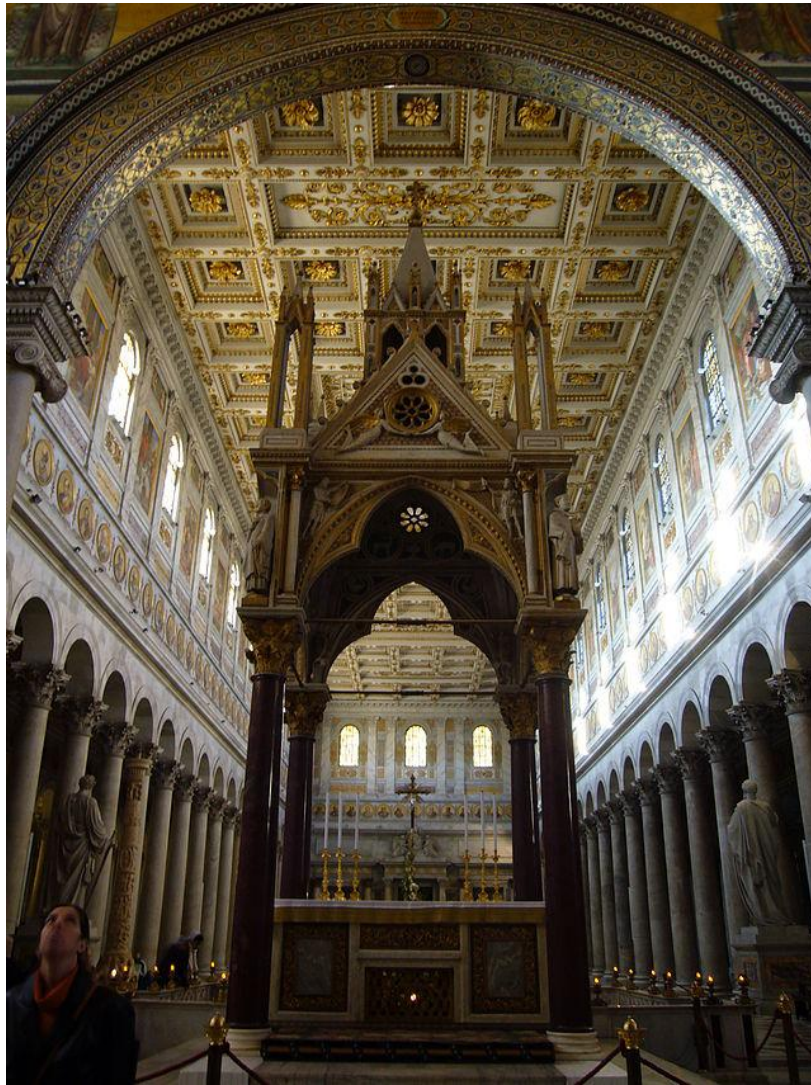

Sveta vrata na bazilici sv. Pavla izvan zidina (Rim)

Unutrašnjost bazilike sv. Pavla izvan zidina

Bazilika sv. Pavla izvan zidina (Rim)

Životopisi mučenika

Sveti Krševan – vitez koji je odbio visoki carski položaj i dao život za vjeru

Krševan (lat. Chrysogonus, grč. Khrysógonos) je podnio mučeništvo u 4. st. u Akvileji. Bio je rimski vitez plemićkoga podrijetla koji je odbio visoki carski položaj ne htijući se odreći kršćanske vjere. Relikvije su mu prenesene u Zadar gdje mu je podignuta crkva i gdje se časti kao suzaštitnik grada.

»Evo pravoga mučenika, koji je za Kristovo ime krv svoju prolio; nije se bojao prijetnja sudačkih, i tako je ušao u kraljevstvo nebesko.« Tako ulaznom pjesmom Zadrani slave blagdan svetog Krševana, latinski Krisogona, zaštitnika svoga grada. Koliko je taj svetac bio štovan i u općoj Crkvi, najbolji je dokaz da je njegovo ime ušlo u Rimski kanon mise.

Krševan, akvilejski mučenik iz IV. stoljeća, istaknuo se u doba Dioklecijanova progonstva beskompromisnom vjerom u Isusa Krista. Predaja ga povezuje sa svetom Stošijom ili Anastazijom, mučenicom. Po toj predaji on joj je bio vjeroučitelj. Dok je Stošija bila u tamnici,

Krševan ju je svojim pismima tješio i bodrio. Krševan je sam bio stavljen na veliku, životnu kušnju. Bio je nagovaran da se odreče vjere, da apostatira. Ako to učini, ponuđen mu je visoki, upravni položaj: prefektura i konzulat Rimske provincije. Krševan je odbio tu laskavu karijeru, samo da ne zaniječe sebe i ne pogazi svoje vjere. Najvjerojatnije na današnji dan, 24. studenoga, Krševan je zbog vjere bio smaknut. Odrubljena mu je glava.

Povijesno nije moguće utvrditi koje je godine tijelo sv. Krševana iz Grada, pokraj Akvileje, preneseno u Zadar. Po predaji to se dogodilo god. 649. Prvi povijesni spomen o crkvi svetog Krševana u Zadru imamo u ostavštini gradonačelnika – priora Andrije iz godine 918. Na temelju te oporuke Sv. Krševan – tako se obično naziva njegova crkva – spominje se ravno prije 1057. godina.

Sveti Krševan je oličenje borbe Zadrana za samostalnost i slobodu svoga grada. On je sa Zadrom dijelio njegovu sudbinu, sretnu i nesretnu. Kad je Zadar bio samostalan, Sveti Krševan je cvao. Kada su Zadrom vladali tuđinci: Mlečani, Francuzi, Austrijanci, Sveti Krševan je bio u oporbi i proživljavao svoje vanjske i unutrašnje krize koje su dovele do utrnuća i dokidanja samostana. Francuska je vladavina 1807. god. dokinula samostan. Za vrijeme II. svjetskog rata zapaljive su bombe god. 1944. uništile samostansku zgradu koja je od god. 1807. služila za licej i gimnaziju.

Sveti Ivan, apostol i evanđelista

Rođen je oko 6. godine u Betsaidi u Galileji, otac Zebedej bio ribar a majka se zvala Saloma. Imao je brata Jakova. Bio je učenik Ivana Krstitelja. Pomagao je sa bratom ocu u ribolovu. Na Isusov poziv se odazvao zajedno sa bratom Jakovom i prijateljima Petrom i Andrijom.

Bio je najmlađi Apostol. Prisutan je kod uskrisivanja Jairove kćeri, mladića iz Naima te Lazara iz Betanije. Zajedno sa svojim bratom Jakovom i Petrom nalazi se za Preobraženja na brdu Taboru. Počevši od priprave za pashalnu večeru zajedno sa Apostolom Petrom Sveti Ivan bio je u najvećoj blizini Isusovoj kako na Posljednjoj Večeri, bolima u Getsemaskom vrtu, suđenju kod velikog svećenika, i svim mukama kod razapinjanja i smrti Isusovoj na Križu. Jedini od Apostola bio ne samo svjedok već i supatnik u Isusovoj krvnoj Žrtvi. Pod križem je primio od Isusa dužnost da se brine za Majku Isusovu te da se vlada kao sin. Sveti Ivan je potom bio prvi od Apostola koji je vidio prazan grob, prvi prepoznao Isusa uskrsla kod Galilejskog jezera. Nakon Kristova uskrsnuća i uzašašća na Nebo Apostol Ivan je uz Svetog Petra kod izlječenja čovjeka hroma od rođenja pred hramskim vratima, zajedno sa Svetim Petrom dijeli Sakrament Potvrde u Samariji. Za vrijeme Apostolskog sabora u Jeruzalemu, oko 50. uz Petra i Jakova Mlađega ubraja se među stupove prvotne Crkve. Za žestokih progona kršćana u Jeruzalemu Sveti Ivan prati Isusovu Majku u Efez. On je imao čast i milost da redovito prikazuje Svetu Misu pod kojom je pružao Svetu Pričest Majci Božjoj.

Tako je bio ne samo veliki miljenik koji je osjetio otkucaje Isusova Srca na Posljednjoj večeri, nego je bio i sudionik najsavršenije euharistijske pobožnosti zajedno sa Majkom Suotkupiteljicom. Pratio je Majku Božju na povratku u Jeruzalem. Nakon smrti i uznesenja Majke Božje u Nebo Apostol Ivan odlazi

ponovno u Efez i Sveti Ivan Apostol i Evanđelist rodio se u Betsaidi - vjerojatno u vrijeme Isusova rođenja. Najmlađi je od dvanaestorice Kristovih Apostola i brat je Sv. Jakova Starijeg. On se naziva učenikom "kojeg je Isus ljubio", a Evanđelje koje je on sastavio govori kako se on na Posljednjoj večeri "naslonio Isusu na grudi."

Zajedno sa trima Marijama Ivan je bio nazočan kod razapinjanja. Isus je tada rekao svojoj Majci: "Ženo, evo ti sina!", a učeniku: "Evo Ti Majke!" (Iv 19,26) tamo vodi brigu za mnoge mjesne Crkve po Maloj Aziji. Za rimskog cara Domicijana (81-96) najprije su starca Apostola Ivana doveli u Rim i bacili u kotao kipućeg ulja. Ništa mu nije naškodilo. Drugom zgodom je car naredio Svetom Ivanu da popije otrovano vino. Kad se Ivan pokorio i uzeo čašu u ruke, otrov je izašao iz vina u obličju zmije. Povraćen je u Malu Aziju i prognan na otok Patmos.

Tamo mu je Isus dao proročku viziju Otkrivenja, što je Sveti Ivan uzorno zabilježio. Za vrijeme vladavine cara Nerve (96-98) smio se Sveti Ivan vratiti u Efez. U to vrijeme je vjerojatno Sveti Ivan sastavio svoje svjedočanstvo o Isusu Kristu Sinu Božjemu. Apostol Ivan donosi jedini Isusovu svećeničku molitvu na Posljednjoj večeri, detalje Isusove smrti i uskrsnuća. Bio je svjedok i supatnik, svećenik Novoga Zavjeta u Žrtvi Jaganjca na Kalvariji. Evanđelje koje je napisao svjedočanstvo je njegove ljubavi prema Isusu i Crkvi koja zajedno sa Isusom u Euharistiji putuje kroz nevolje u nebesku Domovinu. Sveti Ivan Apostol se prikazuje sa likom orla i knjigom. Ili na otoku Patmosu. Na nekim slikama prikazuju se i pokušaji njegova usmrćenja: kalež sa zmijom i kotao sa vrelin uljem. Zaštitnik je glede trovanja i opekotina.

Sveti Ivan Evanđelista na Patmosu zapisuje Otkrivenje.

Sveti Kvirin

Sveti Kvirin Sisački (- † Sambotel, Mađarska 4. lipnja 303.), svetac rimokatoličke Crkve, biskup u Sisciji, mučenik, zaštitnik Siska, Krka, Krčke i Sisačke biskupije.

Bio je biskup u Sisciji, današnji Sisak. Za vrijeme progona cara Dioklecijana i pod cara Galerija, sklonio se iz Siscije, ali je uskoro uhićen i odveden u Sabarij, današnji Sambotel u Mađarskoj, gdje ga je namjesnik Amnecij, pokušao nagovoriti da se odrekne svoje kršćanske vjere. Kad je Kvirin, odlučno odbio, namjesnik ga je osudio na smrt. Vezali su mu mlinski kamen o vrat i s mosta ga bacili u rijeku Sibaris (mađ. grad Đunđuš). Tada se dogodilo čudo. Biskup je ostao na vodi i hrabrio svoje vjernike da se ne boje. Rekao im je: "Sad tek u pravom smislu izvršavam svoju svećeničku službu, kad ću samoga sebe prinijeti za žrtvu Bogu." Pomolio se i onda potonuo. Kršćani su pronašli njegovo tijelo i časno ga pokopali. Kasnije je nad grobom sagrađena bazilika.

Kvirina spominje "Jeronimov martirologij", a Venancije Fortunat u VI. st. pjeva o njegovom mučeništvu. Kvirinovo je ime zapisano i u "Rimskom martirologiju". Za vrijeme provale Huna, kršćani su preko Zadra i Ancone, prenijeli njegove relikvije u Rim, u katakombe uz crkvu sv. Sebastijana. Godine 1140. prenesene su u crkvu Majke Božje preko Tibera, gdje su i danas.

Do provale Turaka na teritoriju nekadašnje Sisačke biskupije, posvećene mu su četiri župe u Hrastovici, Boviću, Smerkoviću i Dobretinu. Selo u blizini Gvozda nosi ime Kvirin. Povjesničari bilježe da su građani Siska, pobjedu nad Turcima

1593. pripisali zagovoru sv. Kvirina. Zagrebački biskup Petar 1627. naziva sv. Kvirina “prvim zagrebačkim biskupom” jer se Zagrebačka biskupija smatra nasljednicom nekadašnje Sisačke biskupije. U sakristiji zagrebačke katedrale postoji fresko-slika iz XIII. st. na kojoj je sv. Kvirin.

Iz 1653. spominje se kapela sv. Kvirina u Sisku. Novi oltar je postavljen 1699. Jako je oštećena u kolovozu 1945. u bombardiranju. Konačno je 4. lipnja 1993. osnovana u Sisku, nova Župa sv. Kvirina i nova župna crkva sa zvonikom i župnim dvorom.

Gradsko poglavarstvo Siska proglasilo je 31. ožujka 1994. sv. Kvirina zaštitnikom grada, a njegov blagdan (4. lipnja) “Danom grada Siska.”^[1] U Sisku postoji radio-postaja Quirinus (rimski oblik njegova imena).

Spomendan Svetog Kvirina slavi se u Zagrebačkoj nadbiskupiji, Krčka biskupija slavi Svetog Kvirina kao svojeg glavnog zaštitnika.

Sveti Dujam

Sveti Dujam (Duje; lat. *Domnius*) († Salona, 10. travnja 304.), svetac Rimokatoličke crkve, solinski biskup i mučenik, zaštitnik grada Splita i Splitsko-makarske nadbiskupije. U splitskoj Crkvi smatran je za učenika apostola sv. Petra zbog čega je Split u ranom srednjem vijeku postao metropolitansko središte.

U Splitu se stoljećima svečano slavi svečev spomendan 7. svibnja (dan grada), kada se održavaju liturgijske svečanosti, kulturne, gospodarske, sportske i zabavne manifestacije.

Zaštitnik je grada Splita i nalazi se na grbu grada.

Godine 2004. slavilo se 1700 godina od njegove mučeničke smrti, ujedno i 17 stoljeća od gradnje Dioklecijanove palače i razvitka grada Splita. Prema *Žiču svetog Dujma* rođen je u Siriji u uglednoj i bogatoj obitelji oca Teodozija i majke Migdonije^[1], a obrazovao se na čuvenom kršćanskom učilištu u Antiohiji. Nakon školovanja, vjerojatno je neko vrijeme bio u službi antiohijskog biskupa te je propovijedao i utvrđivao vjeru u Antiohiji i okolici. Nakon toga odlučio je započeti misionarsko djelovanje u Saloni, glavnom gradu rimske provincije Dalmacije, gdje je zaređen za prvog salonitanskog biskupa (284.-304. godine).^[2]

Za vrijeme progona kršćana, namjesnik provincije Dalmacije, Marko Aurelije Junije dao je, po naredbi rimskog cara Dioklecijana (284.-305.), mučiti i

pogubiti Dujma zajedno s drugim mučenicima, 304. godine, u gradskom amfiteatru.

Dujma su pokopali vojnici izvan gradskih zidina Salone, na sjevernom groblju, koje je danas poznato pod nazivom Manastirine. Na tom je mjestu u 5. stoljeću izgrađena cemeterijalna bazilika u kojoj su vjernici pohodili mučenikov grob.^[3] Na biskupskoj stolici naslijedio ga je njegov nećak Primo, koji je poslije smrti pokopan uz Dujmov grob. Ulomak nadgrobne ploče sv. Dujma čuva se u Arheološkom muzeju u Splitu. Legende o sv. Dujmu i sv. Anastaziju (Stašu) oblikovale su se, vjerojatno još prije 7. stoljeća.^[6] Prema jednoj srednjovjekovnoj legendi Dujam je bio učenik Svetog Petra i živio je u 1. stoljeću. Na tom vjerovanju temeljio se zahtjev splitske Crkve za dobivanje crkvenog vrhovništva u Hrvatskoj i Dalmaciji, jer se pozivala na apostolsko porijeklo. Pozivajući se na to, splitski je nadbiskup u 10. stoljeću stekao naslov metropolita i primasa Dalmacije i čitave Hrvatske.

Također, postoje i stare legende o prijenosu relikvija solinskih mučenika u grad Split, koje su bile zapisivane još od 11. stoljeća. Tada je, prema pisanju kroničara Tome Arhiđakona († 1268.), splitski nadbiskup Lovre iz Osora († 1099.) naložio književniku Adamu iz Pariza da pjesnički uobliči i stilizira stare tekstove o Dujmu i Stašu.

Sveta Anastazija(Stošija)

U nas znana kao Stošija, sveta Anastazija - zaštitnica grada Zadra, prema legendi bila je Rimljanka iz visoko rangirane obitelji, djevica, udovica i mučenica iz doba cara Dioklecijana. Kršćansku vjeru je po predaji primila od majke. Udaвши se preko volje za rimskog patricija Publija, odlučila je ostati djevicom, na što ju uvrijeđeni muž zatvorio u kućnu tamnicu i mučio glađu.

Teške trenutke ublaživao joj je pismima podrške i ohrabrenja budući mučenik i svetac Krizogon (Krševan), također zaštitnik grada Zadra. Nakon muževljeve smrti, oslobodila se kućnog pritvora i svoje imanje razdjelila siromasima te posvetila život skrbi za progonjene kršćane. Sa skupinom sljedbenika pratila je Krševana do njegove mučeničke smrti u Akvileji.

Put je zatim vodi u Sirmij (Sirmium - današnja Srijemska Mitrovica), odakle se upućuje prema Solunu i ponovo vraća u Sirmij. Zbog pomaganja zatočenim kršćanima i ustrajnosti u svojoj vjeri, na koncu je i sama zatočena te 25. prosinca 304. mučenički spaljena na lomači. Na suđenju je izjavila da je zlatne i srebrne kipove poganskih božanstava, koje je baštinila od oca, pretopila unovac kojim je pomagala progonjene kršćane.

Kasnije je pokopana u Sirmiju, a u 5. stoljeću njezine su relikvije preko Rima prenesene u Carigrad. Bizantski car Nicefor, u znak priznanja i nagrade

zadarskom biskupu Donatu za postignuti mir između Karla Velikoga i Bizanta, poklonio mu je 810. godine moći svete mučenice Anastazije, što svjedoči o povijesnom i europskom značenjugrada Zadra i njegova biskupa. Sveti Donat pohranio je relikvije Svetice u tadašnjoj bazilici Sv. Petra apostola koja od tada nosi njeno ime. Štovanje Svete Anastazije započinje u Sirmiumu, gdje joj je podignuta i prva crkva, potom se širi do Carigrada, a zatim i u Rim na carski Palatin, gdje je obnovljena prijašnja crkva Anastasis - posvećena Kristovom Uskrsnuću i uz malu korekciju imena postala bazilika Svete Anastazije mučenice, opskrbljena njenim relikvijama. Najveći spomenik na čast Svete Stošije je veličanstvena zadarska katedrala koja svojom arhitekturom i izvedbom nadilazi značaj hrvatske romanike.

Zanimljivo je podudaranje imena Anastazije s Anastasis, tj. njeno ime u prijevodu bilo bi Vazmenka ili Uskrsnica. Kako je spaljena na Božić, njoj u čast posvećena je druga božićna misa, koju je u njenoj crkvi služio sam papa. Štovanje Sv. Anastazije brzo se proširilo, tako da je uz najpoznatije ranokršćanske mučenice uvrštena u Rimski Kanon i u litanije Svih Svetih. Vjerujući da oslobađa od otrova, Grci je nazivaju *pharmakoyltria*, za razliku od Slavena za koje je uzorešiteljica jer pomaže zatvorenicima i oslobađa ih od okova. Budući da se njeno mučeništvo poklapa s Božićem, u nekim se krajevima uvriježilo vjerovanje da je Sv. Anastazija bila primalja pri Isusovu rođenju, pa joj na slikama u ruke stavljaju škare, koje će kasnije Svetici pribaviti i epitet zaštitnice cenzure tiska. Pritom je nerijetko prizivaju bolesnici s glavoboljama i bolestima u grudima.

Biskup Donat započeo je u 9. st. pregradnju stare zadarske ranokršćanske katedrale i njeno skupocjeno opremanje. U dnu sjeverne lađe sagradio je kapelu Svete Stošije i u nju smjestio mramorni sarkofag isklesan od sivkastog mramora preuzetog s rimskog foruma na kojem je izgrađena i sama katedrala. Na posve jednostavnom sarkofagu uklesan je križ i posvetni natpis: "IN NOMINE SANCTE TRINITATIS. HIC REQUIESCIT CORPUS BEATE SANCTE ANASTASIE. DE DONIS DEI ET SANCTE ANASTASIE DONATVS PECATVR EPISCOPUS FECIT. DEO GRATIAS" (U ime Presvetog Trojstva. Ovdje počiva tijelo blažene Svete Anastazije. Na dar Bogu i Svetoj Anastaziji Donat grešni biskup učini. Bogu hvala).

Koliko Zadrani drže do svoje zaštitnice svjedoči i davno uvriježena tradicija držanja božićnog drvca u domovima upravo do blagdana Svete Stošije, 15. siječnja. Opisujući njeno mučeništvo jedan životopisac je zapisao: "Dok je plamen sažigao Stošijino tijelo, ona je u zanosu pjevala. Jači je bio plamen ljubavi prema Kristu od onoga koji je sažigao Stošijino tijelo." **Vjerujući da oslobađa od otrova Grci je nazivaju *pharmakolytria*, a kod Slavena se časti kao uzorešiteljica, jer pomaže zatvorenicima i oslobađa ih od okova i uza.**

Prilog 6

Zadaci za rad u skupinama

1. Pročitati životopis svetaca
2. Izdvojiti najvažnije na poseban papir u boji svoje skupine(molitva)
3. Predstaviti svoga mučenika pred ostalima u razredu